

Prekogranično nasljeđivanje (uvodnu razinu)

PROJEKT: BOLJA PRIMJENA UREDBI EU-A U PODRUČJU OBITELJSKOG I NASLJEDNOG PRAVA

Ova radionica organizirana je uz financijsku potporu Programa pravosuđe 2014-2020 Europske unije.

Ova publikacija je pripremljena uz financijsku potporu Programa građansko pravo 2014-2020 Europske. nije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Pravosudne akademije i ni na koji način ne odražava stajalište Europske komisije.

Prekogranično nasljeđivanje
Ogledni predmet br. 3., osnovna razina
Predmet Mikea i Waleske

G. Mike Palmann njemački je konzultant za restrukturiranje i poslovno reorganiziranje poduzeća, rođen 1962. godine. Otac je dvoje odrasle djece iz prvog braka koji je prestao 2008. godine. Njegov sin Jan živi u Pragu gdje radi kao odvjetnik. Njegovakći Julia živi u Berlinu gdje radi kao konzultantica za odnose s javnošću. Nakon duge karijere u jednoj od značajnijih tvrtki na tržištu, Mike je osnovao vlastitu tvrtku za restrukturiranje i poslovno reorganiziranje, specijaliziranu za područje zdravstva i znanosti o životu.

Godine 2012. Mike je oženio Walesku, državljanku Poljske, koju je upoznao prilikom čestih poslovnih putovanja u Poljsku. Par se skrasio u Poznanju gdje je Mike kupio kuću, za što je utrošio znatan dio svoje uštedevine. Mike i Waleska su nakon toga živjeli u toj kući. Mike je najveći dio vremena radio za njemačke klijente. Iako je počeo tražiti nove klijente u Poljskoj, u tome nije bio osobito uspješan.

U siječnju 2017. Mike i Waleska su se razili. Mikeov natrpani radni raspored uzeo je danak u odnosu među supružnicima. Nakon rastanka, Mike se vratio u Njemačku, dok je Waleska ostala u kući u Poznanju, koju je bila u njihovom vlasništvu. Mike se nastanio u Berlinu ne bi li živio u blizini kćeri i unučeta te nastavio raditi kao konzultant za restrukturiranje i poslovno reorganiziranje, s jasnim naglaskom na njemačko zdravstvo. Odustao je od pokušaja da nađe nove klijente u Poljskoj.

Mike je preminuo u lipnju 2017. na planinarenju u Francuskoj, nedugo nakon što pred sudom u Njemačkoj pokrenuo postupak za razvod braka.

Unatoč tome što nema sredstava da je otkupi, Waleska nema namjeru iseliti se iz kuće u Poznanju. Nakon nekoliko krugova razgovora s Janom i Julijom, Waleska uviđa da mora pokrenuti sudski postupak kako bi dobila rješenje u svoju korist.

1. pitanje

Waleska pokreće postupak pred prvostupanjskim sudom u Njemačkoj, gdje traži odluku o svojim pravima na koja se može pozvati u odnosu na kuću. Primjenjuje li se tu Uredba o nasljeđivanju?

2. pitanje

Je li njemački sud nadležan za odlučivanje u postupku koji je Waleska pokrenula radi nasljeđivanja Mikea?

3. pitanje

Kako bi sud morao odrediti ulazi li kuća u Poznanju u Mikeovu ostavinu?

4. pitanje

Koje je pravo mjerodavno za nasljeđivanje Mikea?

Patrick Wautelet – ožujak 2017.

5. pitanje –alternativni scenarij

Razmotrite i ovaj alternativni scenarij: Kada se preselio u Poljsku radi zajedničkog života s Waleskom, Mike je svoj krug klijenata počeo širiti poduzećima sa sjedištem u Poljskoj. U tome je bio prilično uspješan i nakon nekoliko mjeseci većinom je radio za poljske klijente. No, Mikeova prezaposlenost je ozbiljno narušila njegov odnos s Waleskom. Početkom 2017. godine, odlučili su nekoliko tjedana predahnuti jedno od drugog tjedana ne bi li razmislili o budućnosti svog odnosa. Mike se preselio u Frankfurt na Odri, otkud je nastavio raditi većinom za svoje poljske klijente. Mike je poginuo u prometnoj nesreći u lipnju 2017. godine, nedugo prije nego što su, prema dogovoru, trebali još jednom razmotriti svoj odnos. Svi ostali elementi prvobitnog predmeta ostaju isti. Koje se pravo primjenjuje na Mikeovo nasljedstvo?

6. pitanje– alternativniscenarij

Razmotrite i ovaj alternativni scenarij: tijekom vikenda koji su proveli na jugu Poljske prigodom četvrte godišnjice braka, Mike je za Walesku sastavio pismo u kojem navodi kako u slučaju svoje smrti želi da, ma što se u međuvremenu dogodi s njihovim odnosom, Waleska ima pravo živjeti u kući u Poznanju do kada želi, i to bez ikakve obveze plaćanja. Pismo je sastavljeno na papiru s memorandumom hotela u kojem su Mike i Waleska odsjeli. Mike je pismo potpisao riječima “S ljubavlju, Mike” i izvornik dao Waleski, dok je presliku zadržao za vlastitu evidenciju. Waleska je pismo predočila na sudu, tvrdeći da se radi o valjanoj oporuci. Mogu li Jan i Julia osporiti valjanost oporuke tvrdnjom da ista ne zadovoljava uvjete njemačkog prava? Svi ostali elementi prvobitnog predmeta ostaju isti.

7. pitanje

Pretpostavimo da je oporuka koju je Mike sastavio valjana. Mijenja li se time Waleskin položaj?

8. pitanje

Vratimo se na prvobitni i predmet i zanemarimo alternativne scenarije iz 5. i 6. pitanja. Pretpostavimo da je, primijenivši poljsko pravo kako bi utvrdio ima li Waleska osnove za polaganje prava na kuću i primijenivši njemačko pravo na Mikeovo nasljedstvo, njemački sud riješio da se, zajedno s Waleskom, vlasnicima kuće u Poznanju morajusmatrati i Jan i Julija.

8.1 Mogu li Jan i Julia od suda ishoditi Europsku potvrdu o nasljeđivanju (EPON) ne bi li ostvarili svoja prava u Poljskoj?

8.2. Mogu li poljske vlasti odbiti postupiti prema EPON-u tvrdeći da, budući da je preminuli u trenutku smrti imao uobičajeno boravište u Poljskoj, njemački sud nije bio nadležan za izdavanje EPON-a?

1. pitanje

Waleska pokreće postupak pred prvostupanjskim sudom u Njemačkoj, gdje traži odluku o svojim pravima na koja se može pozvati u odnosu na kuću. Primjenjuje li se tu Uredba o nasljeđivanju?

Metodologija

1. korak: Utvrdite o kojem se **aspektu međunarodnog privatnog prava** radi.
2. korak: Pronađite mjerodavne **izvore prava EU i međunarodnog prava**.
3. korak: Provjerite **opseg primjene** međunarodnih instrumenata i instrumenata EU-a, a tamo gdje ih ima više od jednog, odredite koji im je međusobni odnos.
4. korak: Pronađite **mjerodavnu odredbu** i primijenite je na ovaj predmet.

Prvo pitanje kojim se treba pozabaviti odnosi se na određivanje mjerodavnih propisa. Europska unija donijela je uredbu koja se izričito bavi prekograničnim nasljednim stvarima, a to je Uredba 650/2012¹.

Kao dio europskog prava, Uredba o nasljeđivanju ima **prvenstvo** nad odredbama domaćeg prava kojima se uređuju pitanja prekograničnog nasljeđivanja. Prema tome, pri razmatranju raznih pitanja koja se mogu javiti u vezi s prekograničnim nasljeđivanjem, nije moguće pozivanje ni na kakve domaće odredbe.

Svaka uredba donesena u okviru europskog područja pravde ima određeni **opseg primjene**. Kao prvi korak u rješavanju predmeta, važno je provjeriti primjenjuje li se dotična uredba na predmetni spor na odgovarajući način.

Opseg primjene Uredbe o nasljeđivanju određen je nekolicinom prethodnih pitanja, a to su:

- ima li predmet odgovarajući *prekogranični element*;
- ulaze li činjenice predmeta u *materijalni opseg primjene* Uredbe;
- ulaze li činjenice predmeta u *zemljopisni opseg primjene* Uredbe;
- ulaze li činjenice predmeta u *vremenski opseg primjene* Uredbe.

- **Prekogranični element**

Premda Sud EU-a (SEU) to još nije potvrdio, primjena Uredbe o nasljeđivanju uvjetovana je postojanjem **prekograničnog elementa** u predmetnom sporu. Nema točne definicije tog uvjeta. Nasljeđivanje može sadržavati prekogranični element u raznim slučajevima, kao što su:

- kada je umrli imao državljanstvo različito od državljanstva države u kojoj je imao uobičajeno boravište;
- kada je umrli posjedovao imovinu u državi različitoj od one u kojoj je imao uobičajeno boravište, pri čemu nije bitno čini li ta imovina znatniji dio njegove imovine;

¹ Uredba (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju, SL L 201/07 od 27. srpnja 2012.

Patrick Wautelet – ožujak 2017.

- kada se utvrdi da su neki od nasljednika ili drugih korisnika nasljedstva u nekoj državi različitoj od one u kojoj je umrli imao uobičajeno boravište.

Ima još slučajeva u kojima nasljeđivanje može sadržavati odgovarajući prekogranični element.

- **Materijalni opseg primjene**

Prema članku 1. Uredbe, ista se primjenjuje na “nasljeđivanje zbog smrti”. Riječ je o širokom djelokrugu koji je dodatno pojašnjen u uvodnoj izjavi 9. preambule.

No, određena pitanja koja mogu biti povezana s nasljeđivanjem neke osobe **isključena su** iz djelokruga Uredbe. Tu se, poglavito, radi o poreznim pitanjima. Cilj Uredbe nije nadomjestiti porezne propise koji se u pojedinim državama članicama primjenjuju kod nasljeđivanja.

Druge stvari koja su izrijeком isključene iz materijalnog opsega primjene odnose se na pitanja vezana uz status fizičkih osoba i obiteljske odnose, pravnu sposobnost fizičkih osoba, pitanja vezana uz nastanak ili odsutnost fizičke osobe te pitanja vezana uz režime bračne stečevine.

Ta pitanja treba rješavati primjenom mjerodavnih odredaba međunarodnog privatnog prava. Te odredbe katkad se mogu naći u drugim propisima EU-a s područja međunarodnog privatnog prava. To vrijedi za pitanja bračne stečevine (u najmanju ruku, počevši od 29. siječnja 2019.).² Većinu pitanja izostavljenih iz Uredbe o nasljeđivanju potrebno je rješavati primjenom mjerodavnih odredaba međunarodnog privatnog prava koje su na snazi u državi članici u kojoj je nasljedstvo otvoreno. Zbog toga se zna dogoditi da se jedno te isto pitanje rješava različito, ovisno o državi članici u kojoj se rješava.

Kada promatramo razna izuzeća iz materijalnog djelokruga Uredbe, pozornost treba obratiti i na članak 23., gdje se taksativno navode pitanja za koja se smatra da ulaze u područje primjene prava mjerodavnog za nasljeđivanje. Dakle, članak 23 može poslužiti kao smjernica koja nam govori što se sve mora shvatiti na način da potpada pod pojam “nasljeđivanja”.

- **Zemljopisni opseg primjene**

Uredbu o nasljeđivanju donijela je Europska unija i na snazi je isključivo u njenim državama članicama, uz napomenu da Uredbom nisu vezane tri države članice, tj.. Danska, Ujedinjena Kraljevina i Irska. No, to što te tri države članice njome nisu vezane ne znači da se Uredba ne može primjenjivati na nasljeđivanje državljanina jedne od tih zemalja ili kada je umrli imao uobičajeno boravište ili posjedovao imovinu u jednoj od tih triju zemalja.

 DOBRO je ZNATI Uredba ne obvezuje Dansku, Ujedinjenu Kraljevinu i Irsku. To znači da je sudovi tih zemalja nisu dužni primjenjivati kada se bave prekograničnim nasljeđivanjem. To znači i da, kad god Uredba ukazuje na primjenu prava jedne od tih zemalja, sudovi države članice koji postupaju u prekograničnoj nasljednoj stvari kao mjerodavno pravo trebaju uzeti pravo treće države. Zbog toga se može aktivirati mehanizam upućivanja na daljnje pravo ili “uzvrata”

---

2 Vidi u nastavku (bilješka 4).

(članak 34.). K tome, ako je uobičajeno boravište umrlog bilo u Danskoj, Ujedinjenoj Kraljevini ili Irskoj, moguća je primjena još jednog pravila nadležnosti, prema kojemu su nadležni sudovi države članice u kojoj se nalazi imovina umrlog (članak 10.).

Cilj Uredbe je olakšati “pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta ... uklanjanjem prepreka slobodnom kretanju osoba koje se trenutačno susreću s poteškoćama u ostvarivanju svojih prava u kontekstu nasljeđivanja koje ima prekogranične implikacije” (uvodna izjava 7. preambule). Očito je, dakle, da Uredba ima europsku dimenziju.

Uredba o nasljeđivanju ne sadrži odredbu koja bi se izričito bavila zemljopisnim opsegom njezine primjene, kao što to je slučaj kod nekih drugih uredaba.³ Stoga nema niti jednog elementa iz kojeg bi slijedila potrebna povezanost s Europskom unijom, čime bi se osigurala primjena Uredbe.

Da bi se Uredba primjenjivala, treba se pozvati na njezine odredbe o nadležnosti, tj. članke 4. do 10. Čim su nadležni sudovi jedne od država članica, Uredba se primjenjuje. Stoga prvo treba provjeriti jesu li prema Uredbi nadležni sudovi jedne od država članica.

U svakom slučaju, državljanstvo umrlog nije bitno. Primjena Uredbe nije ograničena na nasljeđivanje državljana država članica.

Isto tako, Uredba se može primjenjivati čak i ako ostavina uključuje imovinu koja se nalazi u trećim državama.

- **Vremenski opseg primjene**

Prema članku 83., Uredba se primjenjuje “na nasljeđivanje osoba koje umru 17. kolovoza 2015. ili nakon toga”.

Ako je umrli preminuo prije tog isključnog datuma, Uredba se ne može primijeniti. To znači da će javni bilježnici i sudovi koji se bave prekograničnim nasljednim stvarima još neko vrijeme nastaviti s primjenom domaćih odredaba međunarodnog privatnog prava koje se odnose na nasljeđivanje. Bilježnik ili nasljednici umrlog ne mogu se “opredijeliti za” primjenu Uredbe.

Ako je umrli preminuo 17. kolovoza 2015. ili nakon toga, Uredba o nasljeđivanju u cijelosti se primjenjuje i stavlja izvan snage sve domaće odredbe međunarodnog privatnog prava.

Člankom 83. uvode se i dodatna pravila kojima se omogućuje da se odredbe Uredbe uzmu u obzir u odnosu na volju umrloga očitovanu prije 17. kolovoza 2015. kao isključnog datuma. Stoga je pozivanje na Uredbu moguće iako se predmetno pitanje odnosi na oporučno ili kakvo drugo raspolaganje izvršeno prije tog datuma.

Odgovor na 1. pitanje:

---

3 Vidi npr. članke 4. do 6. Uredbe Brussels Ia.

Patrick Wautelet – ožujak 2017.

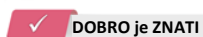
U ovome predmetu, očito je da postavljeno pitanje ulazi u djelokrug Uredbe. Mike je umro nakon što je Uredba stupila na snagu i počela se primjenjivati. Nadalje, pitanje se jasno odnosi na nasljedne stvari određene člankom 23. i pojašnjene uvodnom izjavom 9. Konačno, pitanje je istaknuto pred sudom države članice vezane Uredbom. To što je Mike, njemački državljanin, umro dok je živio u Njemačkoj nije zapreka za primjenu Uredbe. Mike je živio u dvije različite države članice, oženio se s državljankom druge države članice i vlasnik je imovine u toj drugoj državi članici. Njegovo nasljeđivanje stoga sadrži odgovarajući prekogranični element.

2. pitanje

Je li njemački sud nadležan za odlučivanje u postupku koji je Waleska pokrenula radi nasljeđivanja Mikea?

Uredba o nasljeđivanju sadrži odredbe kojima se utvrđuje u kojim su slučajevima nadležni sudovi države članice. Te odredbe nalaze se u člancima 4. do 19. Uredbe.

Osnovno je pravilo da su nadležni sudovi države članice u kojoj je umrli prije smrti imao uobičajeno boravište. (čl. 4.). Ostale odredbe predviđaju da nadležni mogu biti i sudovi država članica različitih od one u kojoj je umrli imao zadnje uobičajeno boravište.

Uredba o nasljeđivanju – odredbe o nadležnosti

- Uobičajeno boravište (čl. 4.) → nadležnost za cijelu ostavinu

- Određuje se prema trenutku smrti
- Bitno je jedino ako se nalazi u državi članici
- Ako je umrli izabrao mjerodavno pravo: odnosne stranke mogu izabrati sud države članice čije je pravo izabrano (čl. 5.)
- Država članica u kojoj se nalazi imovina (čl. 10.)
- Samo ako je uobičajeno boravište umrlog u trećoj državi
- Umrli je bio državljanin države članice: nadležnost za cijelu ostavinu
- Umrli nije bio državljanin države članice: nadležnost za cijelu ostavinu ako je umrli prethodno imao uobičajeno boravište u toj državi, ali prije ne više od pet godina.
- U svim ostalim slučajevima, nadležnost je ograničena samo na imovinu u toj državi
- *Forum necessitatis* (čl. 11.)
- Privremene i zaštitne mjere (čl. 19.)

U ovome predmetu, Mike je umro nakon što se odselio iz Poznanja i vratio u Njemačku. Nastanio se u Njemačkoj i okrenuo isključivo njemačkim klijentima. Kako po svemu sudeći nije izabrao mjerodavno pravo, njemački sudovi mogu se proglasiti nadležnim jedino prema članku 4., koji sudovima države članice u kojoj je umrli imao uobičajeno boravište omogućuje preuzimanje nadležnosti za cijelu ostavinu.

Uredba ne sadrži definiciju pojma “uobičajeno boravište”. Određene smjernice mogu se pronaći u uvodnim izjavama preambule (uvodne izjave 23. i 24.). Imajte na umu kako još uvijek nema sigurnog zaključka o pravnim učincima uvodnih izjava sadržanih u preambuli neke uredbe. Kada se bavio drugim uredbama s područja međunarodnog privatnog prava, SEU se pozivao na ove uvodne izjave (vidi npr. u odnosu na Uredbu EU-a o nesolventnosti, SEU, 20. listopada 2011, *Interdil Srl protiv Fallimento Interdil Srl, Intesa GestioneCrediti SpA*, Predmet C-396/09, t. 47.).

Patrick Wautelet – ožujak 2017.

Uvodna izjava 23.

“...Radi utvrđivanja uobičajenog boravišta, tijelo koje se bavi nasljeđivanjem trebalo bi izvršiti ukupnu procjenu životnih okolnosti umrlog tijekom posljednjih godina njegovog života i u trenutku smrti, uzimajući u obzir sve relevantne činjenične elemente, posebno trajanje i stalnost prisutnosti umrlog u dotičnoj državi te uvjete i razloge za tu prisutnost. Tako utvrđeno uobičajeno boravište trebalo bi imati blisku i stabilnu vezu s dotičnom državom, uzimajući u obzir konkretne ciljeve ove Uredbe.”

Uvodna izjava 24.

“U određenim slučajevima, utvrđivanje uobičajenog boravišta umrlog moglo bi se pokazati složenim. Takav se slučaj može pojaviti posebno kada je umrli zbog profesionalnih ili ekonomskih razloga otišao živjeti u inozemstvo kako bi tamo radio, ponekad dugo vremena, ali je zadržao blisku i stabilnu vezu sa svojom državom podrijetla. U takvom slučaju, moglo bi se i dalje smatrati, ovisno o okolnostima slučaja, da je umrli imao svoje uobičajeno boravište u svojoj državi podrijetla u kojoj je bilo središte interesa njegovog obiteljskog i njegovog društvenog života. Drugi složeni slučajevi mogu se pojaviti ako je umrli živio u nekoliko država naizmjenice ili ako je putovao iz jedne države u drugu a da se nije stalno nastanio ni u kojoj od njih. Ako je umrli bio državljanin jedne od tih država ili ako je imao svu svoju glavnu imovinu u jednoj od tih država, državljanstvo ili mjesto te imovine mogli bi biti poseban čimbenik u ukupnoj procjeni svih činjeničnih okolnosti.”

DOBRO je ZNATI

Pojam uobičajenog boravišta često se koristi u raznim europskim uredbama s područja međunarodnog privatnog prava. U većini tih uredbama ne propisuje se najkraće razdoblje tijekom kojega bi osoba trebala boraviti u nekoj zemlji da bi se ova smatrala njezinim uobičajenim boravištem. Zbog toga se u nekim slučajevima može smatrati da osoba ima uobičajeno boravište u zemlji u kojoj je živjela tek kraće razdoblje. Jedinu iznimku nalazimo u Uredbi Bruxelles IIa, gdje je člankom 3. st. 1. t. (a) predviđeno da su sudovi države članice uobičajenog boravišta tužitelja nadležni ako je ovaj tamo imao boravište najmanje godinu dana prije pokretanja postupka. To razdoblje može se skratiti na šest mjeseci ako je tužitelj državljanin te države članice.

Uredba ne sadrži odredbu o iznimci koja bi sudu omogućila odstupanje od uobičajene primjene članka 4., kao što je to slučaj kod utvrđivanja prava mjerodavnog za neki predmet (vidi članak 21. st.2.).

Odgovor na 2. pitanje:

U ovome predmetu, Mike je nakon razlaza s Waleskom odlučio živjeti u Berlinu. U Njemačkoj nikada nije ni prestao raditi, čak i dok je živio u Poljskoj. Za život u Berlinu opredijelio se kako bi bilo blizu svoje kćeri i unučeta. U njemačkoj je podnio i tužbu za razvod braka. Te okolnosti, u sprezi s činjenicom da je Mike njemački državljanin i da njegovu jedinu preostalu vezu s Poljskom čini vlasništvo na nekretnini u toj zemlji, ukazuju na Njemačku kao zemlju u kojoj je Mike zasnovao svoje uobičajeno boravište. Njemački sudovi nadležni su za odlučivanje u postupku. To koji je njemački sud nadležan treba odrediti temeljem njemačkih propisa o parničnom postupku.

Patrick Wautelet – ožujak 2017.

DOBRO je ZNATI

Odredbe o nadležnosti sadržane u Uredbi primjenjuju se samo na “sudove”. Taj pojam pobliže je određen u članku 3. st. 2. Uredbe. Kako države članice imaju pravo odrediti ulogu i ovlast onih koji su pozvani postupati u nasljednim stvarima (vidi uvodnu izjavu 20.), zadaća utvrđivanja imovine umrlog i njezine raspodjele korisnicima može se povjeriti raznim tijelima. U nekim državama članicama taj će posao obaviti sudovi, a u drugim će za njegovo obavljanje biti zadužena upravna tijela. U mnogim državama članicama, javni bilježnici zaduženi su za pomoć u radnjama koje treba izvršiti po otvaranju nasljedstva. Javni bilježnik te radnje može izvršiti na zahtjev korisnika ili ga za to može imenovati sud. Mada se u većini država članica možda i ne smatra da javni bilježnici pri izvršenju tih radnji postupaju u svojstvu suda, u drugim državama članicama stvari možda stoje drukčije (uvodna izjava 21.). To je, kako se čini, slučaj u Mađarskoj, Češkoj i Slovačkoj, gdje javni bilježnici za građanskopravne poslove izvršavaju sudske ovlasti u nasljednim stvarima. Stoga su javni bilježnici u tim zemljama vezani odredbama o nadležnosti.

3. pitanje

Kako bi sud morao odrediti ulazi li kuća u Poznanju u Mikeovu ostavinu?

Mike i Waleska bili su u braku. Prije bavljenja pitanjem Mikeove imovine, treba točno uvrđiti koja imovina ulazi u Mikeovu ostavinu. To znači kako treba ustanoviti je li imovina koju je umrli imao u posjedu bila u isključivo u njegovom vlasništvu ili u zajedničkom vlasništvu s preživjelim bračnim drugom. Budući da u nekim pravnim sustavima brak može imati izravan učinak na nasljedne odnose među bračnim drugovima, prvo treba ustanoviti kako pristupiti tim odnosima.

EU je donijela dvije uredbe koje se bave nasljednim odnosima između bračnih drugova i partnera⁴. No, te će se uredbe primjenjivati na brakove koji su sklopljeni odnosno partnerstva koja su registrirana nakon 29. siječnja 2019. (članak. 69.).

Na bračne drugove vjenčane prije 29. siječnja 2019. treba primjenjivati domaće odredbe međunarodnog privatnog prava. Te se odredbe mogu razlikovati. Naime, u nekim državama bračni drugovi mogu izabrati pravo mjerodavno za njihov odnos. U drugim državama članicama, takav izbor nije moguć ili je moguće izabrati samo pravo određenih država. Ako izbor prava nije moguć, od jedne države do druge može se razlikovati i pravo mjerodavno za nasljedne odnose među bračnim drugovima. Tako će se u nekim državama članicama upućivati na pravo države zajedničkog državljanstva bračnih drugova, a u drugim će zadana pravna norma biti da bračni drugovi podliježu pravu države njihovog prvog uobičajenog boravišta nakon sklapanja braka.

DOBRO je ZNATI

Koje se pravo primjenjuje na bračne stvari u 2017. godini?

Ako izbor prava nije moguć:

- i) Pravo države zajedničkog državljanstva (npr. D, IT, E, NL)
- ii) Pravo države prvog zajedničkog boravišta bračnih drugova (npr. BEL, FR, LX)
- iii) Pravo države sadašnjeg zajedničko boravište (npr. CH)

⁴ Uredba Vijeća (EU) 2016/1103 od 24. lipnja 2016. o provedbi pojačane suradnje u području nadležnosti, mjerodavnog prava te priznavanja i izvršenja odluka u stvarima bračnoimovinskih režima (SL L183/1 od 8. srpnja 2016.) i Uredba Vijeća (EU) 2016/1104 od 24 lipnja 2016. o provedbi pojačane suradnje u području nadležnosti, mjerodavnog prava te priznavanja i izvršenja odluka u stvarima imovinskih posljedica registriranih partnerstava (SL L 183/30 od 8. srpnja 2016.).

iv) Prešutna promjena prava ili ne (npr. Haška konvencija iz 1978.)

Ako su bračni drugovi izabrali pravo:

i) Izbor prava je dopušten (npr. FR, NL, BEL)

a) Mogućnost izbora među više prava, ali bira se samo jedno (npr. BEL, DE, IT)

b) Mogućnost izbora među više prava, ali bira se samo jedno ili djelomice (npr. Haška konvencija iz 1978.)

ii) Nema nikakve mogućnosti izbora (npr. GR)

Kako je pitanje upućeno njemačkome sudu, ovaj je dužan primijeniti domaće odredbe međunarodnog privatnog prava ne bi li utvrdio koje je pravo mjerodavno za uređenje bračnoimovinskih odnosa između Mikea i Waleske.

Mjerodavna odredba njemačkog međunarodnog privatnog prava (članak 14. i 15. EGBGB-a – Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch) predviđa da se (ako bračni drugovi nisu izabrali pravo i ako nemaju zajedničko državljanstvo) bračnoimovinski odnos bračnih drugova uređuje pravom države njihovog zajedničkog uobičajenog boravišta za trajanja braka.

Primijenimo li tu normu, po svoj prilici treba primijeniti *poljsko pravo* jer su bračni drugovi po sklapanju braka odlučili živjeti u Poljskoj.

Poljskim pravom predviđa se da je, ako bračni drugovi nisu izabrali neko drugo pravno uređenje, mjerodavno pravo one države u kojoj se nalazi njihova zajednička imovina (čl. 31. poljskog Zakona o obitelji i skrbništvu od 23. travnja 1964., uz kasnije izmjene i dopune).

Napomena voditelju tečaja: Od polaznika možete zatražiti da razmisle koje bi pravo bilo mjerodavno za nasljedne odnose između Mikea i Waleske ako bi se primijenile odredbe međunarodnog privatnog prava njihove države članice.

Odgovor na 3. pitanje:

U ovome predmetu, za nasljedne odnose između bračnih drugova mjerodavno je poljsko pravo. Stoga treba utvrditi može li prema poljskom pravu Waleska polagati ikakva prava na kuću u Poznanju.

4. pitanje

Koje je pravo mjerodavno za nasljeđivanje Mikea?

Prema članku 21. Uredbe o nasljeđivanju, za nasljeđivanje neke osobe mjerodavno je pravo države u kojoj je ta osoba imala zadnje uobičajeno boravište.

Pod 2. pitanjem govorili smo o tome gdje je Mike imao uobičajeno boravište prije smrti. Zaključili smo kako mu je uobičajeno boravište bilo u Njemačkoj. Prema tome, za njegovo je nasljeđivanje mjerodavno *njemačko pravo*.

DOBRO JE ZNATI

Katkad je teško doći do podataka o nasljednom pravu neke strane države. Pored klasičnih izvora koje možemo pronaći u određenim pravnim knjižnicama, kao što

Patrick Wautelet – ožujak 2017.

je stručna literatura s poredbenim pregledom nasljednog prava (vidi npr. Louis Garb i John Wood, *International Succession*, 4. izd., OUP, str. 992, i CAE-IRENE-CNUE, *Les successions en Europe. Le droit national de 42 pays européens*, 2016.), korisne smjernice o pravu određenih država nude se i na odgovarajućim mrežnim stranicama.

Unutar EU-a, pristup podacima o nasljednom pravu više zemalja moguć je na dvjema mrežnim platformama:

i) CNUE (Vijeće notarijata EU-a) uspostavilo je platformu s podacima o pravu 22 države članice (www.successions-europe.eu)

ii) Pristup osnovnim podacima o nasljednom pravu 26 država članica nudi se i a europskoj platformi E-pravosuđe (https://e-justice.europa.eu/content_successions-166-en.do).

iii) Radi upoznavanja s pravom neke druge države članice, sud može posegnuti i za Europskom pravosudnom mrežom. Kako bi došli do svojih kolega u drugim državama članicama, suci se mogu poslužiti kontaktnom točkom: <https://e-justice.europa.eu/contactPoint.do>.

Uredba o nasljeđivanju uvodi jednu važnu novinu glede primjene prava države zadnjeg uobičajenog boravišta umrlog. Naime, člankom 21. st. 2. Uredbe omogućuje se odstupanje od tog općeg pravila ako iz nasljeđivanja očigledno slijedi bliža povezanost s pravom neke druge države.

Djelovanje ove **odredbe o iznimci** dodatno se pojašnjava u uvodnoj izjavi 25. Prema toj uvodnoj izjavi, odredba o iznimci može se primijeniti kada se “umrli preselio u državu svojeg uobičajenog boravišta relativno nedavno prije svoje smrti i sve okolnosti slučaja ukazuju na to da je očigledno bio više povezan s drugom državom”. Međutim, prema uvodnoj izjavi 25., “toj očigledno najbližoj vezi ne bi se trebalo pribjegavati kao supsidijarnoj poveznici svaki put kada se utvrđivanje uobičajenog boravišta umrlog u vrijeme smrti pokaže složenim.”

DOBRO je ZNATI

Uredba o nasljeđivanju nije jedina uredba koja sadrži odredbu o iznimci. Odredbe o iznimci sadržane su i u Uredbama Rim I (članak 4. st. 3.) i Rim II (članak 4. st. 3.). U odnosu na odredbu o iznimci iz Uredbe Rim I, SEU je zaključio kako nije neophodno prvo provjeriti je li pravo koje je proglašeno mjerodavnim u snažnoj vezi s okolnostima predmeta; namjesto toga, sudac može odmah provjeriti je li odnos u bližoj vezi s nekom drugom zemljom. Ostaje za vidjeti hoće li SEU ovo prilično slobodoumno tumačenje odredaba o iznimci primijeniti i na Uredbu o nasljeđivanju (SEU, 6. listopada 2009., *Intercontainer Interfrigo SC (ICF) protiv Balkenende Oosthuizen BV*, Predmet C-133/08).

U ovome predmetu, malo je vjerojatno da bi se mogla primijeniti odredba o iznimci. Mike se preselio u Njemačku i tamo se nastanio. Oduvijek je radio u Njemačkoj, a tamo živi i njegova kći. Jedina preostala veza s Poljskom mu je ta što u toj zemlji ima vlasništvo. Teško je zamisliti da bi Mike ostao u očigledno bližoj vezi s Poljskom.

Odgovor na 4. pitanje:

U ovome predmetu, za nasljeđivanje Mikea mjerodavno je njemačko pravo jer je Mike uobičajeno boravište imao u Njemačkoj. Stoga treba ispitati može li Waleska prema njemačkome pravu polagati ikakvo pravo na Mikeovo nasljedstvo. To što se kuća nalazi u Poljskoj nije bitno za utvrđivanje može li Waleska polagati ikakvo pravo na kuću.

Patrick Wautelet – ožujak 2017.

5. pitanje – alternativni scenarij

Razmotrite i ovaj alternativni scenarij: Kada se preselio u Poljsku radi zajedničkog života s Waleskom, Mike je svoj krug klijenata počeo širiti poduzećima sa sjedištem u Poljskoj. U tome je bio prilično uspješan i nakon nekoliko mjeseci većinom je radio za poljske klijente. No, Mikeova prezaposlenost je ozbiljno narušila njegov odnos s Waleskom. Početkom 2017. godine, odlučili su nekoliko tjedana predahnuti jedno od drugog ne bi li razmislili o budućnosti svog odnosa. Mike se preselio u Frankfurt na Odri, otkud je nastavio raditi većinom za svoje poljske klijente. Mike je poginuo u prometnoj nesreći u lipnju 2017. godine, nedugo prije nego što su, prema dogovoru, trebali još jednom razmotriti svoj odnos. Svi ostali elementi prvobitnog predmeta ostaju isti. Koji se pravo primjenjuje na Mikeovo nasljedstvo?

U ovom alternativnom scenariju, stvari baš i nisu tako jasne. Mike se odselio u Njemačku, ali to je bio samo predah, tj. privremeni prekid u njihovom odnosu. Stranke su se dogovorile kako će kasnije pokušati krenuti dalje sa svojim odnosom. Iako je nastavio raditi za poljske klijente, Mike više nije živio u Poljskoj. Isto tako, bilo je vrlo neizvjesno hoće li Mike i Waleska nastaviti sa zajedničkim životom u Poljskoj. U ovom slučaju teže je odrediti gdje je Mike imao svoje zadnje uobičajeno boravište.

Važno je imati na umu kako prema Uredbi o nasljeđivanju osoba može imati samo jedno uobičajeno boravište. Određivanje tog uobičajenog boravišta može biti složeno, ali to se ne smije koristiti kao razlog za izbjegavanje utvrđivanja države u kojoj se ono nalazilo ili za izvođenje zaključka da je umrli imao više uobičajenih boravišta.

Rješenje možda nudi odredba o iznimci iz članka 21. st. 2. Uredbe o nasljeđivanju. Pretpostavimo li se da je Mike u trenutku smrti uobičajeno boravište imao u Njemačkoj, odredbu o iznimci možemo aktivirati tvrdnjom da je Mike zadržao čvršće veze s Poljskom s obzirom na njegovu namjeru da se nakon kraćeg prekida vrati u Poljsku, činjenicu da je nastavio raditi uglavnom u Poljskoj i činjenicu da se odlučio nastaniti kod njemačko-poljske granice.

Odgovor na 5. pitanje:

U ovom alternativnog scenariju, za nasljeđivanje Mikea mjerodavno je njemačko pravo jer se Mike u Njemačku preselio prije nekoliko mjeseci i nije bilo sigurno hoće li u budućnosti nastaviti svoj zajednički život s Waleskom. Stoga treba ispitati može li prema njemačkom pravu Waleska polagati ikakvo pravo na Mikeovo nasljedstvo. No, ako bi se pronašli dovoljni razlozi za aktiviranje primjene odredbe o iznimci, Waleskin zahtjev trebalo bi ispitati prema poljskom pravu.

6. pitanje – alternativni scenarij

Razmotrite i ovaj alternativni scenarij: tijekom vikenda koji su proveli na jugu Poljske prigodom četvrte godišnjice braka, Mike je za Walesku sastavio pismo u kojem navodi kako u slučaju svoje smrti želi da, ma što se u međuvremenu dogodi s njihovim odnosom, Waleska ima pravo živjeti u kući u Poznanju do kada želi, i to bez ikakve obveze plaćanja. Pismo je sastavljeno na papiru s memorandumom hotela u kojem su Mike i Waleska odsjeli. Mike je pismo potpisao riječima “S ljubavlju, Mike” i izvornik dao Waleski, dok je presliku zadržao za vlastitu evidenciju. Waleska je pismo predočila na sudu, tvrdeći da se radi o valjanoj oporuci. Mogu li Jan i Julia osporiti valjanost oporuke tvrdnjom da ista ne zadovoljava uvjete njemačkog prava? Svi ostali elementi prvobitnog predmeta ostaju isti?

Patrick Wautelet – ožujak 2017.

Mike je sastavio oporuku na koju se Waleska kani pozvati. Ta je oporuka sastavljena bez pomoći stručne osobe. Treba razmotriti pitanje valjanosti te oporuke.

Da bi se ustanovilo je li oporuka valjana, prvo treba provjeriti ispunjava li primjenjive formalne uvjete. Te uvjete ponajprije treba potražiti u Haškoj konvenciji iz 1961. (Konvencija od 5. listopada 1961. o sukobu zakona u pogledu oblika oporučnih raspolaganja). Ta je Konvencija na snazi u 42 zemlje, među kojima su Njemačka i Poljska. Haška konvencija iz 1961. temelji se na načelu po kojem slobodu oporučnog raspolaganja treba proširiti u najvećoj mogućoj mjeri.

Člankom 75. st. (1) Uredbe, Konvenciji se daje prvenstvo pred odredbama Uredbe. Prema tome, Konvencija iz 1961. primjenjuje se ako se nasljeđivanje rješava u Njemačkoj ili Poljskoj. Ako Konvencija nije na snazi, na formalnu valjanost oporuka i zajedničkim oporuka primjenjivat će se članak 27. Uredbe. U članak 27. preuzeti su razni uvjeti koje nalazimo u Konvenciji iz 1961., tako da između njih i nema nekih bitnih razlika.

 DOBRO je ZNATI Kada je oporuka valjana prema Haškoj konvenciji iz 1961. godine? Konvencija ne propisuje primjenu samo jednog prava, niti ne nameće neki određeni oblik oporuke. Namjesto toga, predviđa kako je oporuka valjana ako ispunjava jednu od više mogućih pretpostavki. Oporuka se smatra valjanom ako ispunjava formalne uvjete određene pravom:

- i) države u kojoj ju je oporučitelj sastavio; ili
- ii) države čije je državljanstvo oporučitelj imao bilo u trenutku raspolaganja ili u trenutku smrti; ili
- iii) države u kojoj je oporučitelj imao domicil bilo u trenutku raspolaganja ili u trenutku smrti; ili
- iv) države u kojoj je oporučitelj imao uobičajenog boravište bilo u trenutku raspolaganja ili u trenutku smrti; ili
- v) u odnosu na nepokretnu imovinu, države u kojoj se ta imovina nalazi.

U ovome predmetu, primjena Haške konvencije iz 1961. upućuje na to da se u obzir može uzeti pravo *Njemačke* (zemlje čije je državljanstvo imao oporučitelj) i *Poljske* (gdje je sastavljena oporuka i gdje je oporučitelj imao uobičajeno boravište u trenutku njenog sastavljanja oporuke).

Da bismo ustanovili koje uvjete oporuka mora ispunjavati kako bi se smatrala valjanom prema poljskom ili njemačkom pravu, možemo proučiti izvore na već spomenutim mrežnim stranicama (vidi pod 4. pitanjem).

Prema njemačkom i poljskom pravu, oporuka koju je sastavio oporučitelj valjana je ako ju je ovaj u cijelosti napisao vlastoručno te je potpisao i datirao (§ 2247. BGB-a i čl. 949. poljskog Građanskog zakonika).

Do temeljitijeg ispitivanja njemačkog i poljskog prava, čini se kako je oporuka koju je sastavio Mike valjana.

Odgovor na 6. pitanje:

U ovome predmetu, primjena Haške konvencije iz 1961. navodi na zaključak da je oporuka valjana jer ispunjava formalne uvjete određene poljskim ili njemačkim pravom.

7. pitanje

Pretpostavimo da je oporuka koju je Mike sastavio valjana. Mijenja li se time Waleskin položaj?

Prethodno smo ustanovili da je oporuka s formalnog gledišta valjana. Sada treba ispitati može li postojanje oporuke utjecati na mjerodavno pravo, a time i na Waleskin položaj.

Uredba sadrži posebne odredbe u odnosu na oporuke i druga raspolaganja imovinom nakon smrti. Te odredbe također polaze od uobičajenog boravišta umrlog. No, postoje dvije važne razlike ako članak 24. Uredbe usporedimo s glavnim pravilom (tj. primjenom prava države u kojoj je umrli imao uobičajeno boravište prije svoje smrti – čl. 21. st. 1.):

- prva razlika je ta da uobičajeno boravište ne treba odrediti prema danu kada je osoba umrla, već prema danu kada je sastavljena oporuka (ili kakvo drugo raspolaganje imovinom po smrti). Stoga u obzir treba uzeti taj trenutak i odrediti gdje je oporučitelj tada imao uobičajeno boravište;
- druga razlika je ta da se pravom države uobičajenog boravišta oporučitelja u trenutku sastavljanja oporuke u potpunosti ne zamjenjuje pravo države zadnjeg uobičajenog boravišta umrlog. Spomenuto pravo je, naime, bitno jedino za “dopustivost” i “materijalnu valjanost” oporuke.

DOBRO je ZNATI

U članku 26. pobliže se određuje kako treba tumačiti “materijalnu valjanost”. Taj pojam obuhvaća sljedeća pitanja:

- sposobnost osobe koja raspolaže imovinom za slučaj smrti za takvo raspolaganje;
- posebni razlozi koji osobi koja raspolaže priječe raspolaganje u korist određenih osoba ili koji nekoj osobi priječe stjecanje imovine nasljeđivanjem osobe koja njome raspolaže;
- dopuštenost zastupanja za potrebe raspolaganja imovinom za slučaj smrti;
- tumačenje raspolaganja;
- prijevera, prisila, zabluda i sva ostala pitanja koja se odnose na pristanak ili namjeru osobe koja raspolaže.

U ovome predmetu, Mike je imao uobičajeno boravište u Poljskoj kada je Waleski napisao pismo. Stoga se radi utvrđivanja je li oporuka dopuštena i materijalno valjana treba pozvati na poljsko pravo. Dakle, članak 24. dovodi do primjene prava različitog od onog predviđenog glavnim pravilom iz članka 21.

Primjena članka 24. podrazumijeva da će se jedna nasljedna stvar rukovoditi različitim pravima. Riječ je o važnoj iznimci u odnosu na načelo koje je zadržano u Uredbi, a prema kojemu se svaka nasljedna stvar treba rukovoditi samo jednim pravom. Naime, u uvodnoj izjavi 37. Uredbe navodi se da bi pravo mjerodavno za nasljeđivanje “trebalo urediti nasljeđivanje u cijelosti, to jest, svu imovinu koja čini ostavinu, bez obzira na vrstu imovine i na to je li imovina smještena u drugoj državi članici ili u trećoj državi”. Mehanizam iz članka 24. može dovesti do toga da jednu ostavinu uređuje više prava.

Patrick Wautelet – ožujak 2017.

Uredba omogućuje osobi da izabere pravo mjerodavno za njezino nasljeđivanje (čl. 22.). Pravo koje je izabrao oporučitelj uređuje njegovo cijelo nasljeđivanje.

Kada oporuka uključuje valjan izbor prava, izabrano pravo primjenjuje se na nasljeđivanje u cjelini. Drugim riječima, nema primjene različitih prava na pojedine dijelove ostavine.

Odgovor na 7. pitanje:

U ovome predmetu, postojanje oporuke utječe na nasljeđivanje:

- u načelu, nasljeđivanje Mikea ostaje uređeno njemačkim pravom jer mu je u trenutku smrti uobičajeno boravište bilo u Njemačkoj;
- međutim, dopuštenost i materijalna valjanost oporuke uređena je poljskim pravom.

Drugim riječima, ako je oporuka dopuštena i materijalno valjana prema poljskome pravu, sud ga treba uzeti u obzir radi utvrđivanja prava koja Waleska može polagati na Mikeovu ostavinu.

8. pitanje

Vratimo se na prvobitni predmet i zanemarimo alternativne scenarije iz 5. i 6. pitanja. Pretpostavimo da je, primijenivši poljsko pravo kako bi utvrdio ima li Waleska osnove za polaganje prava na kuću i primijenivši njemačko pravo na Mikeovo nasljedstvo, njemački sud riješio da se, zajedno s Waleskom, vlasnicima kuće u Poznanju morajusmatrati i Jan i Julija.

8.1 Mogu li Jan i Julia od suda ishoditi Europsku potvrdu o nasljeđivanju (EPON) ne bi li ostvarili svoja prava u Poljskoj?

8.2. Mogu li poljske vlasti odbiti postupiti prema EPON-u tvrdeći da, budući da je preminuli u trenutku smrti imao uobičajeno boravište u Poljskoj, njemački sud nije bio nadležan za izdavanje EPON-a?

Uredbom o nasljeđivanju uvodi se nova isprava – Europska potvrda o nasljeđivanju (EPON). EPON je isprava koju sastavljaju nadležna tijela države članice i koja se u drugoj državi članici može koristiti kako bi se dokazao status i/ili prava nasljednika, legatar, izvršitelja oporuke ili upravitelja ostavine (čl. 63.).

- Sustav EPON-a je *fakultativan* (čl. 62. st. 2.). Korištenje EPON-a nije obvezno. Nasljednik ili legatar mogu se opredijeliti za korištenje nekog drugog sustava ne bi li dokazali svoja prava / status. Mnoge države članice uvele su posebne isprave ne bi li nasljednicima i legatarima omogućile dokazivanje njihovih prava. U skladu s načelom supsidijarnosti, građani se mogu i dalje odlučiti za korištenje tih potvrda.
- EPON je *jedinstvena* isprava: njezino postojanje i učinci u potpunosti su uređeni odredbama Uredbe. Pri izdavanju potvrde ili razmatranju njezinih učinaka, nadležna tijela države članice trebaju se rukovoditi isključivo Uredbom, a ne svojim domaćim pravom.
- Države članice imaju pravo same odlučiti *tko je nadležan* za izdavanje Europskih potvrda o nasljeđivanju unutar njihovog pravnog poretka. Prema članku 64. t. (b), države članice su jedino dužne odrediti tijelo koje “po nacionalnom pravu ima nadležnost baviti se nasljednim stvarima”. Neke države članice tu su ovlast dale sudovima, dok je u drugima ovlast za

Patrick Wautelet – ožujak 2017.

izdavanje potvrda dana javnim bilježnicima. U nekim je, pak, državama članicama uveden mješoviti sustav, gdje je izdavanje potvrda dopušteno i sudovima i javnim bilježnicima.

- Europska potvrda o nasljeđivanju može se izdati isključivo na *posebno osmišljenom obrascu* dostupnom na svim europskim jezicima. Uporabom obrasca olakšava se optjecaj potvrda među državama članicama.
- U članku 69. Uredbe objašnjavaju se *učinci Potvrde*. U osnovi, nadležna tijela svih država članica moraju vjerovati u istinitost podataka sadržanih u potvrdi glede statusa i prava nasljednika i legatara. U tom smislu, u uvodnoj izjavi 71. navodi se da Potvrda sama po sebi “ne bi trebala biti ovršna isprava, ali bi trebala imati dokaznu snagu i trebalo bi predmnijevati da istinito dokazuje elemente koji su utvrđeni po pravu mjerodavnom za nasljeđivanje ili po bilo kojem drugom pravu mjerodavnom za posebne elemente, poput materijalne valjanosti raspolaganja imovinom zbog smrti”. Uvrštene su i posebne odredbe kojima se štite legitimna očekivanja trećih osoba u odnosu prema stranci čiji se status i prava dokazuju Europskom potvrdom.
- Sama Potvrda ne pušta se u pravni promet kao takva, već ostaje kod tijela koje ju je izdalo. Stranke koje se žele pozvati na EPON trebaju zatražiti njezinu ovjerenu presliku. Ovjerene preslike vrijede tijekom razdoblja od šest mjeseci (čl. 71. st. 3.).

8.1. *Mogu li Jan i Julia od suda ishoditi Europsku potvrdu o nasljeđivanju?*

Svaka država članica može sama odlučiti tko je nadležan za izdavanje Europskih potvrda o nasljeđivanju. U tom smislu, u uvodnoj izjavi 70. objašnjava se da bi “trebalo prepustiti svakoj državi članici da u unutarnjem zakonodavstvu odredi koja bi tijela trebala imati nadležnosti za izdavanje Potvrde, bez obzira na to jesu li to sudovi kako su definirani za potrebe ove Uredbe ili druga tijela s nadležnošću u nasljednim stvarima, poput, na primjer, javnih bilježnika”.

Podaci o službenim obavijestima država članica o tijelima nadležnim za izdavanje EPON-a dostupni su na europskom portalu E-Pravosuđe (čl. 78. st. 1. t. (c)).

U *Njemačkoj*, nadležnost za izdavanje EPON-a dana je lokalnim sudovima (‘Amtsgericht’), osim u Baden-Württembergu, gdje su tu nadležnost dobili javni bilježnici, barem do kraja 2017.

Prije izdavanja EPON-a, tijelo je dužno provjeriti je li za to nadležno. Prema članku 64., tijelo smije izdati EPON jedino ako ima nadležnost po članku 4., 7., 10. ili 11. Uredbe.

U ovome predmetu, Mike je u trenutku smrti imao uobičajeno boravište u Njemačkoj, tako da su za izdavanje EPON-a nadležni njemački sudovi (čl. 4.).

Kako bi se ustanovilo koji je sud nadležan u određenoj državi članici, potrebno je proučiti njezina mjerodavna pravila o unutarnjoj nadležnosti.

8.2. *Mogu li poljske vlasti dovesti u pitanje nadležnost njemačkoga suda koji je izdao EPON?*

Patrick Wautelet – ožujak 2017.

Prema članku 69. st. 1. Uredbe, “Potvrda proizvodi svoje učinke u svim državama članicama a da nije potreban poseban postupak”.

Uredbom se uvodi sustav priznavanja *de plano*: Europska potvrda o nasljeđivanju proizvodi svoje učinke u svim državama članicama, a da je prethodno nije potrebno podnijeti nekom domaćem tijelu na provjeru. U tom smislu, sustav uveden Uredbom istovjetan je onom uvedenom za odluke inozemnih sudova (čl. 39. st. 1. Uredbe).

To znači da se, kada su ga jednom izdala nadležna tijela jedne države članice, učinci EPON-a moraju odmah prihvatiti u svim ostalim državama članicama koje su vezane Uredbom.

Nasuprot onome što je predviđeno za sudske odluke (čl. 40.), u Uredbi se ne nabrajaju razlozi za nepriznavanje (poput povrede javnog poretka ili prava tuženika), koji bi se mogli iskoristiti za odbijanje priznavanja učinaka EPON-a.

Prema Uredbi, država članica u kojoj se netko poziva na EPON ne smije odbiti njegovo priznavanje. Ta država članica ne smije se pozvati na svoj javni poredak ili neku drugu zapreku kako bi osporila bilo kakav učinak EPON-a. To vrijedi i za nadležnost tijela koje je izdalo EPON: ona se ne smije dovesti u pitanje u državi članici u kojoj se EPON koristi.

Uredbom su, međutim, predviđene dvije mogućnosti za izmjenu, ispravak ili opoziv EPON-a. Te su mogućnosti na raspolaganju u državi članici u kojoj je EPON izdan, ali ne i u državi članici u kojoj se EPON koristi:

- Tijelo izdavanja može preispitati EPON koji je izdalo, i to u dva slučaja. Ako se ispostavi da je došlo do administrativne pogreške, tijelo u EPON može unijeti izmjene. Ako EPON sadrži podatke za koje se ispostavi da su netočni ili pogrešni, tijelo u EPON može unijeti izmjene ili ga opozvati (čl. 71.).
- Člankom 72. omogućuje se i traženje pravne zaštite od sudskog tijela u državi članici u kojoj je EPON izdan. Od suda se može zatražiti da poništi odluku kojom je tijelo izdavanja odbilo izmijeniti ili opozvati potvrdu.

U svim tim slučajevima, moguće je zatražiti i privremenu obustavu učinaka potvrde (čl. 73.).

Odgovor na 8. pitanje:

- Jan i Julia mogu zatražiti izdavanje EPON-a od nadležnog suda u Njemačkoj.
- EPON koji je izdalo njemačko nadležno tijelo mora kao takav biti prihvaćen od vlasti u Poljskoj. Te vlasti ne smiju dovesti u pitanje nadležnost njemačkog tijela izdavanja.